

Felemás zokni

Amikor Cserven őrnagy volt az ügyeletes tiszt, felbolydult az ezred. Az új őrségnek háromszor is el kellett masíroznia előtte, mert nem verte elég szépen a vigyázmenetet, s addig a régi kókadtan várhatta a váltást; a századokat ébresztő előtt félórával lerendelte az udvarra az éjszaka lehullott faleveleket összeszedni; s ezeken a napokon kimenőre menni se volt könnyű – le kellett jelentkezni nála, s ő mindig talált valami kifogásolhatót a ruházaton. Egyik vasárnap, amikor ismét Cserven őrnagy volt szolgálatban, megtudtuk, hogy a kimenőre jelentkezőkön azt ellenőrzi, be van-e kapcsolva a köpenyük alatt egy kicsi, ismeretlen rendeltetésű fémkapocs, amit eddig észre se vettünk, s ma se tudom, mire szolgált. Természetesen nem volt, sőt, sok köpenyről hiányzott is, így a kimenősök nagy része lógó orral tért vissza a körletbe. Mi néhányan úgy döntöttünk, hogy egyenesen a kapuhoz megyünk, s ha a kapuügyeletes megkérdezi, voltunk-e az őrnagy elvtársnál, büszkén megmutatjuk a kapcsunkat. Az ötlet bevált, egész délután a városban kószáltunk, más katonát alig láttunk, s én csak este, vetkőzéskor vettem észre, hogy a kapcsot ugyan bekapcsoltam, de felemás zokni volt rajtam: a bal lábamon kék, a jobbon szürke.

Huszonnégy év múlva egykori, kedves lányosztályom meghívott a tizenöt éves érettségi találkozójára. Ebben az osztályban magyart is tanítottam (a többiben csak orosz, ami elég reménytelen vállalkozás volt), s úgy emlékszem, felejthetetlen óráim voltak Vörösmarty történelmi pesszimizmusáról, Ady szerelmes verseinek pánerotikájáról, József Attila és Pilinszky számkivetettség-élményének rejtett kapcsolatairól. Amikor ilyen izgalmas témákhoz értünk, az általánosan megkövetelt kérdve-kifejtő módszert félretolva, az izgatottságtól túlfűtött hangon végigbeszéltem az órát, és élveztem a felém áradó figyelmet és elragadtatást...

Viszontláttam a lányaimat: férjhez mentek, elváltak, gyereket szültek, elhíztak, lesoványodtak, kicsit meg is öregedtek, de hát én meg nagyon. Csak néhány régi tanárukat hívták meg, így mintha hájjal kenegettek volna: igencsak emlékezetes lehetett rövid, mindössze kétéves tanári működésem.

Egy kancsó szekszárdi bor mellett összetegeződtem a tisztos családanyákkal, akiknek lánykoruk legszebb élményét jelenthettem, és a második pohár után megkérdeztem: mire emlékeznek legjobban? Azt vártam, az Ady-órát említik, amikor még a padokat is megfordítottam és az ablak elé álltam a katedra helyett, hogy a téma

rendkívüliségét és meghittségét érzékeltessem, vagy amikor Kormos István *Szegény Yorick*jából olvastam fel egész órán, de nem – az egyik családanya (ez már akkor is ilyen kövér volt?) szó szerint ezt mondta:

 - Én arra emlékszem, hogy egyszer elmentünk hozzád beteglátogatóba, és neked felemás zokni volt a lábodon... - A bal lábamon kék, a jobbon szürke? - kérdeztem hűvösen. - Nem, az egyik mintás volt. - Bevallom, rosszul esett a dolog, de aztán lehiggadtam, mert rájöttem, hogy volt tanítványom lényem egyik legfontosabb vonására figyelt fel: az ellentétek közt egyensúlyozó pártatlanságra, melyet a szórakozottságból, de egy magasabb szempontból nézve mégsem véletlenül felemásan felhúzott zoknik jelképeznek.

Igen, a felemás zoknim én vagyok.

Egyik zoknim a fény, a másik a sötétség.

Egyik zoknim a jin, másik a jang.

[illegible]

Az egyik zoknim népnemzeti, a másik szociálliberális.

Még a lyukaik sem egyformák. Bal lábamon erőszakos nagyujjam szakítja ki a nőiesen lány zoknisövetet, a jobbon a múlt ingoványába visszasüppedő sarkamat övezi glóriaként a szabályos kerek lyuk, amely nem egyszerűen a zokni hiányba való átcsapása, hanem a zokniságnak a mindennapi érzékelés számára már felfoghatatlan, éteri lényegét fejezi ki.

 Felemás zokniban állok a valóság talaján, ezért ezotérikus verseimért tisztességes - földi - honoráriumot követelek.

 Felemás zoknimat még a legmeghittebb pillanatokban sem vetem le, amikor rajtuk kívül már mindent, ezért egyszerre élelem át a földi és az égi szerelmet, – a fenébe Raffaellóval!

 Zoknijaim mássága megóvott attól, hogy lábaim pártosodjanak, – nem is léptem be sehová; Justitia mérlegének serpenyőibe is felemás zoknimat vetem – az egyensúly biztosítva.

 Felemás zoknim politikai és művészi hitvallás; pólusai vannak, de ezek a pólusok cserélhetőek, mivel a zoknik nem különülnek el jobb- illetve baloldalira. (Cipő esetén, bizony, már szint kell vallani!)

[illegible]

volna miről elszámoltatni, lelkemet már azzal vigasztalom, hogy – mint hírlik – a pokolban rosszabb a klíma, de jobb a társaság; ám az Úr egyszer csak nevetésben tör ki, a térdét csapkodva hahotázik, és így szól hozzám, nyomorult féreghez: – Ember, tetőtől talpig borítanak a bűneid, de ezzel a felemás zokniddal úgy megnevettettél, hogy egye fene, beeresztlek a mennyországba. Most már csak az a kérdés, milyen szárnyakat választasz magadnak.

Én pedig végignézek a hófehér, ezüstszürke, rókavörös, kávébarna, aranysárga, csíkozott és kendermagos szárnyú angyalok seregén, (egyik szárny szebb, mint a másik), nagyot sóhajtok, és ezt mondom:

– Mindegy, Uram, csak felemás legyen!

[*\(Népszabadság, 1994. április 16.\)*](#)

Baka István [AZ IDŐ TÉRKÉPJELEI](#) c. kötetéből

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)